

C3 MALING PÅ JERN MED LINOLIEFARVE

Ved jern forstås både smedjern og støbejern.

Hvor det er muligt benyttes **blymønje**, oprørt/revet i linoliefernis (uden tørrelse/sikkativ) til rustbehandling af jern. Blymønje giver en meget tæt og stærk maling, hvad der er forudsætningen for en effektiv rustbeskyttelse.

På grund af miljømæssige restriktioner overfor anvendelsen af blymønje i malerfaget, kan man alternativt anvende jernmønje, oprørt/revet i linoliefernis (uden tørrelse/sikkativer) som rustbeskyttelse. Jernmønje er stoffet Hæmatit, Fe_2O_3 (Naturligt forekommende jernoxid/jernilte), revet som pigment. Denne maling er også meget tæt. Det er dog vigtigt, at pigmentet er helt fri for *svovl/sulfater*. De vandopløselige svovlsalte/sulfater udvaskes nemlig af vand, hvorved malingen bliver porøs og dermed ikke længere rustbeskyttende for jernet.

Det er af samme grund, at der **ikke** må anvendes sikkativer/tørrelse i denne maling, idet disse også udvaskes med tiden og gør malingslaget utæt og porøst.

For jernemner udsatte for saltvand, f.eks. skibe, er jernmønje ifølge traditionen og at foretrække frem for blymønje.

C3.1 Rustbeskyttelse af nyt ubehandlet jern med linoliefarve

- A. Jernemnet grundmales tyndt med en *mager* linoliefarve, kun indeholdende linoliefernis (uden tørrelse/sikkativ) og pigmentet jernmønje (Hæmatit = Fe_2O_3) (Malerkode 00-1).
- B. Maligen tørrer i 1-2 døgn i almindeligt lys eller kunstigt ultraviolet lys, men aldrig i direkte sollys.
- C. Malingen slibes let i overfladen med fint sandpapir/smergellærred for evt. løbere, klatter, smuds m.v.
- D. Jernemnet mellemstryges med et tyndt lag *halvfed* linoliefarve, kun indeholdende linoliefernis og pigmentet jernmønje (Hæmatit = Fe_2O_3) (Malerkode 00-1).
- E. Efter at malingen er tør, slibes den let i overfladen med fint sandpapir/smergellærred for evt. løbere, klatter, smuds m.v.
- F. Jernemnet slutstryges med en fed linoliefarve, f.eks. med grafitpulver som pigment (grafitgrå) eller i en anden ønsket slutfarve. Tørring i ca. 2 døgn. Om mager og fed linoliefarve, se side 2 i dette anvisningsblad, eller næste side.



C3.2 Rustbeskyttelse af ældre jernemner med linoliefarve, efter en total afrensning af maling og rust.

Afrensningen af gammel maling og rust på jernemner (smedejern eller støbejern), der skal anvendes udendørs, må kun ske med varme (varmluft, blæselampe, svejseflamme eller i en smedeøse) efterfulgt af mekanisk børstning/blæsning (stålbørstning eller let sandblæsning) - aldrig med alkaliske midler (kautisk soda, bums) eller sure processer (f.eks. elektrolyse).

- A. Det rengjorte jernemne opvarmes til ca. 60 grader og dyppes i rå linolie. Efter aftørring af alt det overskydende linolie, hænges jernemnet til tørre i 2-3 døgn i almindelig dagslys eller ultraviolet lys, men aldrig i direkte sollys.

Man kan også opvarme den rå linolie til 60 grader, og påføre denne på det let forvarmede jern. Det overskydende linolie aftørres hvorefter emnet skal tørre i 2-3 døgn i almindeligt dagslys eller ultraviolet lys, men aldrig i direkte sollys.

Endelig kan man påføre et tyndt lag, 60 grader varm, rå linolie på jernet ved dets almindelige temperatur. Derefter tørring/hærdning som ovenfor.

- B. Jernemnet grundmales tyndt med en **mager** linoliefarve, kun indeholdende linoliefernis (**uden tørrelse/sikkativ**) og pigmentet *jernmønje* (Hæmatit = Fe_2O_3) (Malerkode 00-1).
- C. Efter at malingen er tør, slibes den let i overfladen med fint sandpapir/smergellærred for evt. løbere, klatter, smuds m.v.
- D. Jernemnet mellemstryges med et tyndt lag **halvfed** linoliefarve, kun indeholdende linoliefernis (**uden sikkativ**) og pigmentet *jernmønje* (Hæmatit = Fe_2O_3) (Maler-kode 00-1).
- E. Efter at malingen er tør, slibes den let i overfladen med fint sandpapir/smergellærred for evt. løbere, klatter, smuds m.v.
- F. Jernemnet slutstryges med en fed linoliefarve, f.eks. med grafitpulver som pigment (grafitgrå) eller en anden ønske slutfarve. (Malerkode 00-1) Tørring i ca. 2 døgn.

Mager linoliefarve består af ca. 70% tørstof (pigment + evt. fyldstoffer) og ca. 30% linoliefernis. I vægtnål er dette: ca 70g pigment til ca 30 g linolie.

Halvfed linoliefarve består af ca. 60% tørstof (pigment + evt. fyldstoffer og ca. 40% linoliefernis.

Fed linoliefarve består af ca. 50% tørstof (pigment + evt. fyldstoffer) og ca. 50% linoliefernis.



C3.3 Maling på rustplettet jern med linoliefarve, efter en pletvis afrensning.

- De rustangrebne steder slibes fri for rust det pågældende sted, helt ind til bart jern, Der benyttes fortrinsvis slibning i hånden med smergellærred.
- Det afrensede sted pletmales tyndt med en **mager** linoliefarve, kun indeholdende linoliefernis (**uden tørrelse/sikkativ**) og pigmentet jernmønje (Hæmatit = Fe_2O_3) (Malerkode 00-1).
- Efter at malingen er tør, slibes kanterne mod den gamle maling helt jævne med fint sandpapir/smergellærred, plus at malingslaget slibes let i overfladen for evt. løbere, klatter, smuds m.v.
- Det afrensede sted mellemstryges med et tyndt lag **halvfed** linoliefarve, kun indeholdende linoliefernis og pigmentet jernmønje (Hæmatit = Fe_2O_3) (Malerkode 00-1).
- Efter at malingen er tør, slibes kanterne mod den gamle maling helt jævne med fint sandpapiersmergellærred, plus at malingslaget slibes let i overfladen for evt. løbere, klatter, smuds m.v.
- Pletmalingen og slibningen kan eventuelt gentages med halvfed linoliefarve til det afslebne sted er helt "fyldt op" i niveau med den eksisterende malingsoverflade, hvis dette ønskes.
- Hele jernemnet slutstryges med en halvfed linoliefarve i den ønskede slutfarve. Tørring i ca. 2 døgn.

C3.4 Udfaldskrav til maling med linoliefarve på nyt eller gammelt jern

Malingsfilmen skal stå jævn og ensartet uden rynker, løbere eller klatter. Beskæringer skal være ført med sikker, professionel hånd. Malingen skal endvidere have en ensartet glans og farve.

C4 MALING PÅ ZINKPLADER MED LINOLIEFARVE

Zinktage, tagrender og nedløb kan *hvid-* eller *gråmales* med pigmentet zinkhvidt (zinkoxid) - evt. iblandet lidt bensort, oprørt i linoliefernis, der erfaringsmæssigt har god holdbarhed og beskyttelsesevne på zinkplade, uden fare for galvanisk tæring.

Inden malingen skal zinken afvaskes og affedtes med sulfosæbe i vand, og derefter være helt tør.

